

25.05.2021

Asia/4

§ 212

Kasvatus- ja koulutuslautakunnan lausunto tarkastuslautakunnan lausuntopyyntöön vuoden 2020 arviointikertomuksesta

HEL 2020-006250 T 00 03 00

Lausunto

Kasvatus- ja koulutuslautakunta antoi tarkastuslautakunnalle seuraavan lausunnon liitteenä 1 olevasta vuoden 2020 arviointikertomuksesta:

Eriarvoisuuden ja syrjäytymisen ehkäisy / Positiivisen diskriminaation määrärahan vaikutukset peruskouluissa

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tulee jatkaa positiivisen diskriminaation määrärahojen jakamista myös perusopetusalueille.

PD-rahaa jaettiin vuonna 2020 suomenkielisessä perusopetuksessa PD-indeksin mukaisesti kouluille, minkä lisäksi PD-rahaa jaettiin jonkin verran viidelle perusopetuksen alueelle. Vuonna 2021 rahaa jaetaan edelleen kouluille sekä seitsemälle alueelle, jotka on muodostettu suurpiireittäin 1.1.2021. Ruotsinkielisen perusopetuksen PD-rahaa jaettiin vuonna 2020 kouluille PD-indeksien mukaisesti ja rahat jaetaan saman periaatteen mukaisesti myös vuonna 2021.

Eriarvoisuuden ja syrjäytymisen ehkäisy/ Mukana-ohjelma ja Me-koulukehittäminen syrjäytymisen ehkäisemiseksi peruskouluissa

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tulee osoittaa pysyvä resurssi peruskouluille lasten ja nuorten eriarvoisuuden ja syrjäytymisen ehkäisemiseksi tehtävään työhön niillä alueilla, joilla huono-osaisuutta esiintyy keskimääräistä enemmän. Resurssi mahdollistaa sen, että kouluissa voidaan jatkaa tai käynnistää Me-koulukehittämisessä ja kouluvalmentajamallissa luotuja hyväksi koettuja toimintamalleja.

Me-koulu -hankkeessa ja kouluvalmentajamallin kehittämisessä on luotu uudenlaisia toimintatapoja, joilla on lisätty oppilaiden hyvinvointia. Me-koulu -hanke loppuu lukuvuoden 2020-21 jälkeen ja kouluvalmentajatoimintaa pyritään jatkamaan hankerahoituksen kautta.

Me-koulu -hankkeen arvioinnin pohjalta on valittu toimintamalleja, joiden levittämistä muiden koulujen käyttöön Me-koulujen rehtorit ja kehittäjät ovat edistäneet kevään 2021 aikana. Monet koulut ovat ottaneet hankkeen aikana kehitettyjä toimintamalleja käyttöön. Osa Me-koulu -hankkeessa kehitetyistä uusista toimintatavoista voidaan toteuttaa ilman lisärahoitusta. Osa kehitetyistä toimintamalleista on sellaisia, joita on toteutettu kouluvalmentajatoiminnan kautta muissa kouluissa.

Kouluvalmentajatoiminta on rahoitettu kokeilun aikana koulujen määrärahoista, mutta ilman lisärahoitusta tai ulkopuolista rahoitusta kouluvalmentajatoimintaa ei voida pysyvästi järjestää. Osalla kouluista on käytössä PD-rahaa, jota rehtorit voivat kohdentaa mm. kouluvalmentajatoimintaan. Nämä koulut sijaitsevat alueilla, joilla huono-osaisuutta esiintyy keskimääräistä enemmän.

Terveyttä ja hyvinvointia palveluista/ Perusopetuksen yhteisöllinen oppilashuolto

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan perusopetuksen oppilashuollon tulee varmistaa, että oppilaat saavat psykologi- ja kuraattoripalveluja lain mukaisessa määräjasssa.

Vuonna 2014 voimaan tulleen oppilas- ja opiskelijahuoltolain myötä Helsingissä otettiin käyttöön mitoitus yksi psykologi 1000 oppilasta ja yksi kuraattori 800 oppilasta kohden. Toimialalle on lain voimaan tulon jälkeen palkattu lisää psykologeja ja kuraattoreita ja opiskeluhuollon ohjausryhmä seuraa säännöllisesti palveluiden riittävyttä. Oppilas- ja opiskelijahuollon palveluiden kysyntä on samaan aikaan kasvanut, eikä määrärajoissa ole aina pysytty. Viiveitä on ollut noin viidesosassa taulukista ja viive on keskimäärin ollut muutama päivä. Toimialalla kehitetään työmuotoja osittain ryhmämuotoiseen suuntaan, ja samalla pyritään karsimaan muita kuin ydintehtäviin kuuluvia työtehtäviä.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan perusopetuksen oppilashuollon tulee varmistaa, että koulut kutsuvat huoltajat mukaan koulun yhteisöllisen oppilashuoltoryhmän kokoukseen vähintään kerran lukukaudessa.

Opiskeluhuollon itsearvioinneissa on havaittu, etteivät koulut aina kutsu huoltajia yhteisöllisen opiskeluhuollon kokouksiin. Asiasta on viestitty kouluille kahteen otteeseen, viimeksi maaliskuussa 2021. Huoltajien mukana olon tärkeyttä pidetään esillä aluepäälliköiden ja rehtorien kuu-kausitapaamisissa, jonka lisäksi sen toteutumista seurataan.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan perusopetuksen oppilashuollon tulee varmistaa, että koulut seuraavat säännöllisesti oppilaiden hyvinvointia yhtenäisellä ja vertailukelpoisella tavalla.

Oppilaiden hyvinvointia on tähän asti seurattu kouluissa joka toinen vuosi tehtävän kouluterveyskyselyn avulla, minkä lisäksi koulut ovat käyttäneet omia suppeampia mittareitaan. Kouluissa otetaan tulevina kahtena lukuvuotena käyttöön koulun hyvinvointiprofiili, jonka avulla saadaan vertailukelpoista hyvinvointitietoa vähintään kerran vuodessa. Hyvinvointiprofiili otetaan lukuvuonna 2021-2022 käyttöön vuosiluokilla neljä, kuusi ja seitsemän ja lukuvuonna 2022-2023 se on käytössä vuosiluokilla 4-9.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan perusopetuksen oppilashuollon tulee seurata kuraattori- ja psykologimitoituksen toteutumista dokumentoidusti.

Oppilashuollon palveluverkkoa on vuosittain koottu sen mukaan, että mitoituksessa pysytään, mutta palveluverkon muutoksia ei ole dokumentoitu siten, että tilastoista nähtäisiin suoraan vuosittainen muutos. Tätä tilastoa on koottu kevästä 2021 alkaen.

Osallisuus ja avoimuus/ Nuorten vaikuttamismahdollisuuksien toteutuminen

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan sekä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tulee edelleen tiivistää yhteistyötään nuorten vaikuttamismahdollisuuksien tuomisessa konkreettiseksi osaksi koulujen ja oppilaitosten toimintaa ja opetusta.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan ja kulttuuri ja vapaa-ajan toimialan yhteistyötä nuorten vaikuttamismahdollisuuksien edistämiseksi vahvistetaan siirtymällä toimintolähtöisestä johtamisesta tavoitelähtöiseen johtamiseen. Toimialat määrittävät yhteiset tavoitteet osallisuuden ja vaikuttamisen vahvistamiselle. Tämän lisäksi toimialat määrittelevät yhdessä ns. osallisuuden perustason eli sen, mitä jokaisen nuoren tulisi oppia, kokea ja ymmärtää osallisuudesta, jotta heidän osallisuuden kokemuksensa vahvistuisivat ja usko vaikuttamiseen kasvaisi. Toimintakulttuurin läpinäkyvyyteen panostetaan toimialojen välillä, jotta osallisuustyötä tekevät ammattilaiset työskentelevät tulevaisuudessa saman tavoitteen ja päämäärän eteen. Asettamispäätöksessä konkretisoidaan tavoitteet ja ohjaavat periaatteet eri tasoilla yhdessä opetuksen ja nuorisotyön kentän kanssa.

Toimialojen yhteistyötä tiivistetään myös kehittämällä tiedonkeruuta ja seurantaa osallisuuden kokemuksista. Kouluissa ja oppilaitoksissa ei ole tällä hetkellä käytössä systemaattista osallisuuden kokemuksen mittaamista. Osallisuutta ja nuorten ajatuksia kartoitetaan satunnaisesti, minkä takia tulokset eivät mahdollista toiminnan kehittämistä arjen tasolla. Toimialojen tavoitteena on yhdistää tiedonkeruu ja osallisuuden pulssi, jolloin sekä aluetason tieto että oppijoiden osallisuuden kokemukset vahvistavat yhteistyötä ja auttavat kehittämään toimintaa nuorten osallisuutta vahvistavaksi.

Rakennettu ympäristö ja ekologinen kestävyys/ Ympäristöpoliittisten tavoitteiden toteutuminen hankinnoissa

Toimialojen, virastojen ja liikelaitosten tulee käynnistää aktiivinen markkinavuoropuhelu ympäristö- ja vastuullisuusnäkökohtien ottamiseksi huomioon ympäristövai- kutuksiltaan merkittävissä hankinnoissa.

Kaikissa kasvatuksen ja koulutuksen toimialan hankintojen kilpailutuksissa arvioidaan ympäristökriteerien käyttöä ja niitä sovelletaan aina

mahdollisuuksien mukaan. Toimiala kuuluu kaupungin hankintojen ympäristöverkostoon ja sen kautta kasvatuksen ja koulutuksen toimiala voi hyödyntää jo sovellettuja ympäristökriteereitä osana kilpailutuksia.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala on mukana myös päiväkotien Green dealissa, jolla pyritään minimoimaan tarpeettomia kemikaaleja päiväkotiympäristössä hankintojen kautta ja siten vähentämään lasten kokonaiskemikaalialtistumista. Toimiala osallistuu Canemure-hankkeen työskentelyyn, jonka tavoitteena on löytää keinoja hillitä ilmastonmuutosta hankintojen kautta. Hankintojen vähähiilisyys ja kestävyys pyritään saamaan kilpailutuksissa keskeisesti vaikuttaviksi tekijöiksi.

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Liisa Pohjolainen

Lisätiedot

Tuomas Lamminheimo, riskienhallinnan asiantuntija, puhelin: 310 21272
tuomas.lamminheimo(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Arviointikertomus 2020
- 2 Tarkastuslautakunnan lausuntopyyntö, kasvatus- ja koulutuslautakunta

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Lausuntoehdotus

Lausunto on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Kuntalain (410/2015) 121 § mukaan tarkastuslautakunnan tulee laatia kaupunginvaltuuston asettamien toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutumisesta arviointikertomus valtuustolle. Helsingin kaupungin hallintosäännön 21 luvun 2 §:n mukaan tarkastuslautakunta hankkii arviointikertomuksesta kaupunginhallitukselta ja tarvittaessa muilta kaupungin toimielimiltä lausunnot, jotka toimitetaan valtuustolle yhdessä arviointikertomuksen kanssa.

Tarkastuslautakunta hyväksyi 13.4.2021 vuoden 2020 arviointikertomuksen ja pyytää 25.5.2021 mennessä kasvatus- ja koulutuslautakunnan lausuntoa kertomuksen kohdista:

- Positiivisen diskriminaation määrärahan vaikutukset peruskouluissa (s. 34–36)
- Mukana-ohjelma ja Me-koulukehittäminen syrjäytymisen ehkäisemi-

25.05.2021

Asia/4

seksi peruskouluissa (s. 38–41
- Perusopetuksen yhteisöllinen oppilashuolto (s. 59–61)
- Nuorten vaikutusmahdollisuuksien toteutuminen (s. 68–71)
- Ympäristöpoliittisten tavoitteiden toteutuminen hankinnoissa (s. 78–81).

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Liisa Pohjolainen

Lisätiedot

Tuomas Lamminheimo, riskienhallinnan asiantuntija, puhelin: 310 21272
tuomas.lamminheimo(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Arviointikertomus 2020
- 2 Tarkastuslautakunnan lausuntopyyntö, kasvatus- ja koulutuslautakunta

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Tarkastuslautakunta 06.04.2021 § 33

Tarkastuslautakunta 12.05.2020 § 37